

УДК 82-94(477/83-25)-057/4(438)“19”

Феодосій СТЕБЛИЙ

СПОМИН

Про взаємини зі Степаном Заброварним

Узагальнено взаємини львівських науковців з українським історичним середовищем Польщі в добу Польської Народної Республіки та посткомуністичної держави. Насамперед показано співпрацю із Степаном Заброварним, з яким організовано низку міжнародних наукових конференцій у Перемишлі, підготовлено спільно з Миколою Литвином тритомний збірник “Перемишль і Перемиська земля впродовж віків”.

Ключові слова: історична наука, Степан Заброварний, Львів, Перемишль, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.

Зі Степаном Заброварним я познайомився і налагодив контакти, почавши з весни 1967 р., завдяки львівському письменникові Романові Іваничуку, який передав йому мої публікації, інформував його про мій уже 10-річний досвід дослідження проблем історії Галичини австрійського періоду кінця XVIII – першої половини XIX ст. С. Заброварний запропонував мені налагодити обмін науковими виданнями з ділянки історії України, зокрема Галичини, і він тривав понад 20 років.

Мені довелося інформувати його про фонди львівського Центрального державного історичного архіву УРСР з матеріалами про Перемишльщину та бібліографію до історії Перемишля для підготовки дисертаційної праці, захищеної в 1970 р. Цікавився він можливістю переїзду до України, влаштування на роботу в педагогічному інституті або в середній школі. Та все ж залишився на тривалу працю в Щецині.

На його прохання я надсилав йому зібрані мною пропозиції щодо тематики статей львівських та позальвівських авторів до “Українського календаря”, друкованого у Варшаві, в якому вміщено і мої публікації “Перший програмний документ українського національно-визвольного руху в Галичині” (до 150-річчя виходу у світ статті Якова Головацького “Становище русинів у Галичині” (1996) і “Рицар польсько-українського духовного пограниччя” (до 200-х роковин від дня народження Северина Гошинського) (2001)).

Під час наших контактів він замовив у моєї донечки Галини – працівниці Львівського Інституту прикладного мистецтва – пошиття вишиваної сорочки, якою він ошчасливився.

З ініціативи С. Заброварного в Перемишлі у 1994, 1998 і 2002 рр. проведено три Міжнародні наукові конференції на тему “Перемишль і Перемиська земля протягом віків” (друга – “Видатні діячі Перемишльщини”, третя – “Інституції”). У них взяли участь львівські науковці Інституту суспільних наук АН УРСР (згодом

Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України), Львівського університету імені Івана Франка, Інституту економіки АН УРСР, Бібліотеки АН УРСР, Львівської консерваторії, Інституту мистецтвознавства, Центрального державного історичного архіву та працівники Перемишльщини. Було виголошено близько 80 наукових доповідей, серед них близько 20 – з боку працівників Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Матеріали конференції за мою організаційною і редакційною участю під загальною редакцією С. Заброварного, підготовані співпорядниками С. Заброварним, М. Литвином і мною, опубліковано у трьох збірниках, виданих за спонсорвання земляцтвом “Перемищина” в Торонто у 1996, 2001 та 2003 рр. У них вміщено статті Я. Ісаєвича “Рік видання – 1483. Юрій Дрогобич і його книга” (2001), “Перемишль і Перемиська земля: перші сторінки історії” (1996), М. Литвина “Перемишль у складі Західно-Української Народної Республіки” (1996), “Яким Ярема – діяч і літописець ЗУНР” (2001), “Перемиська повітова Українська Національна Рада 1918 р.” (2003), а також мої статті “Перемиський культурно-освітній осередок та його діячі епохи українського національного відродження (перша половина XIX ст.)”, “Василь Подолинський – речник української незалежності доби “Весни народів”, “Михайло Вербицький на тлі української “Весни народів”, “Перемиська руська рада 1848–1849 рр.”, “Іван Карпинець – історик збройних сил ЗУНР”.

Під час влаштування першої наукової конференції (1994) її учасники відвідали в Млинах могилу композитора о. Михайла Вербицького, автора музики до гимну “Ще не вмерла Україна”. А 18 грудня 2000 р. за посередництвом С. Заброварного я взяв участь у Перемишлі в урочистому вечорі пам’яті о. Михайла Вербицького у 130-ті роковини з дня його смерті, виступивши з доповіддю “Михайло Вербицький в культурному житті Перемишля доби “Весни народів”.

У 1998 р. я одержав запрошення дирекції Інституту історії Щецинського університету і С. Заброварного взяти участь у науковій конференції в Щецині на тему “Польща – Україна. Історія – політика – культура” 12–13 червня, під час якої виступив з доповіддю “Українці і поляки Галичини в 30–40-х рр. XIX ст.”.

15 лютого 2004 р. у межах Синоду єпископів Української греко-католицької церкви у Перемиській архиєпархіальній бібліотеці відкрито виставку “Повернення Великого Крилошанина”, присвячену пам’яті крилошанина о. Івана Могильницького, під час якої я, будучи запрошеним С. Заброварним до участі в цій виставці від імені Шашкевичівської комісії, привітав учасників і вручив представникам Синоду єпископів нововидану книжку “Предтеча “Руської Трійці”: Перемиський культурно-освітній осередок першої половини XIX ст.”, а Архиєпархіальній бібліотеці – найновіше видання Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Погостював я тоді в домі С. Заброварного, а також відвідав богослуження в Перемишльському кафедральному соборі, під час якого був вражений виконанням чудових літургійних хорових творів композитора Михайла Вербицького, у співанні яких я свого часу брав участь, будучи учасником церковного хору в моєму рідному селі Суходолах на Брідщині під батугою відомого згодом композитора і диригента в Ківерцях на Волині Ярослава Батенчука.

У Львові зустрічались ми, співпрацюючи з С. Заброварним, не раз і в моїй квартирі. У 1996 р. я його приймав в Інституті українознавства ім. І. Крип'якевича

НАН України і влаштував йому зустріч з відомою дослідницею на ниві українського літературознавства Оксаною Пахльовською. Востаннє бачилися ми з ним 2–3 роки тому під час Львівського форуму видавців. У збірнику “Просвіта” – оберіг незалежності та соборності України” (2010) за моїм співупорядкуванням і співредагуванням опубліковано його статтю “Зламани моменти у розвитку українського національного руху в Галичині (1868–1918)”.

Тривалі наукові і дружні взаємини з С. Заброварним стали світлою сторінкою в моєму житті, заохочуючи до участі в пізнанні та відтворенні історії української спільноти Перемишльщини.

Feodosiy Stebliy. On relations with Stepan Zabrovarnyi. A memoir

The essay presents an account of Lviv academic circles relations with the Ukrainian historical milieu of Poland in the period of the Polish People’s Republic and after the regime change. It describes a number of international academic conferences organized by Ukrainian historians with the assistance of Stepan Zabrovarnyi in Peremysl, and a three-volume collection ‘Pereymysl and Pereymysl Land over the Course of the Centuries’ co-edited by Zabrovarnyi and Mykola Lytvyn.

Key words: history, Stepan Zabrovarnyi, Lviv, Pereymysl, Ivan Krypiakievych Institute of Ukrainian Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine.